





De kracht van aanbidding

• door Peter van Beugen





‘HIJ STELDE MANNEN AAN, DIE DE HERE EEN LIED ZONGEN EN HEM LOOFDEN IN HEILIGE FEESTDOS, TERWIJL ZIJ VOOR DE GEWAPENDE MANNEN UITTROKKEN EN ZEIDEN: LOOFT DE HERE, WANT ZIJN GOEDERTIERENHEID IS TOT IN EEUWIGHEID. OP HET OGENBLIK DAT ZIJ DE JUBEL AANHIEVEN, LIET DE HERE DE AMMONIETEN, DE MOABIETEN EN DE LIEDEN



VAN HET GEBERGTE SEÏR, DIE TEGEN JUDA WAREN OPPERUKT, UIT HINDERLAGEN OVERVALLEN, EN ZIJ WERDEN VERSLAGEN... DAARNA KWAMEN JOSAFAT EN ZIJN VOLK HUN BUITROVEN... EN MEN NOEMT DIE PLAATS TOT OP HEDEN DAL DER LOFPRIJZING’ (2KRON.20:21,22).





Wat gebeurt er eigenlijk op het moment dat wij, Gods volk, de Naam van de Heer gaan grootmaken en prijzen? Het doel van aanbidding is uiteraard in de eerste plaats dat wij onze harten verheffen tot God en Hem grootmaken om wie Hij is. Dat kunnen we samen doen of alleen, dat kunnen we doen in stilte of met muziek en zang, we kunnen het doen als we ons blij voelen of juist bedrukt. Aanbidding in de vorm van lofzang nam een centrale plaats in onder het volk Israël en onder de eerste christenen en het is krachtig als wij die traditie met elkaar verlevendigen.

Aanbidding is een – misschien wel de – centrale activiteit in godsdienst. Zonder dat wij nu een competitie doen om wat nu eigenlijk het belangrijkste is: als wij aanbidding weghalen uit ons geestelijk leven is de kans aanwezig dat voor onze overige activiteiten vroeg of laat de energie of motivering aan kracht inboet. Tegelijk moeten we constateren dat aanbidding in onze gedachten sterk is verbonden met onze eredienst – dat is goed, maar minder sterk met ons dagelijkse leven – en dat is minder goed. Ik wil ervoor pleiten dat God grootmaken, Hem een loflied aanbieden, met onze harten

en onze monden jubelen voor Hem, een vaste plaats vindt in ons dagelijks leven, persoonlijk en gemeenschappelijk. Ik geloof dat het een cruciale rol speelt om van ons meer krachtige, blijde, Geest-ervulde en dienstbare gelovige te maken. God troont op de lofzangen van zijn volk, de hemel komt in beweging als hier op aarde een lofzang voor Hem opstijgt en de geest van mensen wordt erdoor opgewekt.

*Jubelt gij rechtvaardigen in de Heer,
een lofzang betaamt de oprechten
Looft de Heer met de citer,
psalmzingt Hem met de tiensnarige harp
Zingt Hem een nieuw lied,
speelt schoon op de snaren onder geschal*

Zoals gezegd komt het begrip 'lofzang' denk ik het dichtst bij het huidige gebruik van het woord 'worship'. Strikt genomen is dat de Engelstalige equivalent van ons woord 'aanbidding', maar het heeft in ons spraakgebruik bijna uitsluitend de betekenis gekregen van aanbiddingsmuziek. Als kind ben ik opgegroeid met de woorden uit Joh.4:24 'God is een geest en wie Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en waarheid'. Dit betekende voor ons dat tijdens de eredienst dus geen muziekinstrumenten werden gebruikt. Bij andere gelegenheden, een jeugdkamp, Bijbelkring of jongerenweekend, of in een andere gemeente, werd wel met gitaar of piano gezongen. Hoewel het zingen van deze liederen – meestal met een wat blijdere toonzetting - ook als opbouwend werd ervaren, was dit – zo concludeerde ik - blijkbaar toch iets van een lagere orde, immers hier werd met muzikale begeleiding gezongen. Ik geloof nu dat de betekenis van Joh.4:24 werd overtrokken. Natuurlijk: het zit 'm niet in de muziek, of dat nu een orgel is of een praise combo, het gaat niet om dat wat onze zintuigen streelt. De echte aanbidding voor God komt uit ons hart, een liefelijke geur van lof en dank, geestelijk offeranden die opstijgen tot zijn troon. Geestelijk activiteit betekent hier in Joh.4 dus dat het wezen ervan niet wordt uitgedrukt in materiële of uiterlijke vormen of plaatsen.

Maar tegelijk is er ook een wisselwerking tussen de zang en muziek enerzijds en onze geestelijke aanbidding anderzijds. Aanbidding is niet alléén een verstandelijke activiteit. 'Ik zal met mijn geest lofzingen, maar ik zal ook met mijn verstand lofzingen' (1Kor.14:15). Hier is dus enerzijds sprake van verstandelijke, cognitieve activiteit, maar evenzeer van de activiteit

van het diepere niveau van ons bewustzijn of bestaan, dat een rechtstreekse, on-middellijke of pre-cognitieve uitwerking heeft op ons gemoed, of zo u wilt op onze stemming, onze emotie. Geestelijke activiteit betekent hier, in 1Kor.14, dus dat onze héle mens met al zijn faculteiten – d.w.z. hoedanigheden en capaciteiten – actief is in de lofzang aan God. God heeft ons de muzikale capaciteit niet voor niets gegeven. Zang en muziek vormen een gezonde stimulans of versterking van onze aanbidding en lofzang aan God.

*Het is goed de Heer te loven,
uw naam psalmen te zingen, o Allerhoogste
In de morgenstond uw goedertierenheid
te verkondigen, en uw trouw in de nachten
Op het tiensnarig instrument en op de harp,
bij het snarenspeel en op de citer
Want Gij Here, hebt mij verheugd door uw daden,
Over de werken van uw handen zal ik jubelen*

Worship is a weapon

Ik wil aan de hand van enkele voorbeelden uit de Bijbel bespreken wat de uitwerking is van lofzang, of worship in ons leven. De openingstekst van dit artikel komt uit de geschiedenis van Josafat. Zijn koninkrijk geniet rust en vrede als zich aan de oostgrens drie legers melden. Een vijand waartegen Josafat sterk in de minderheid is, en naar de mens gesproken lijkt een nederlaag onafwendbaar. Het volk wordt bijeengeroepen om de Here te zoeken en Hij antwoordt bij monde van de profeet Jachaziël. Als zij de volgende dag uittrekken de vijand tegemoet, worden ze aangevoerd door de zangers die een loflied aanheffen. En óp het moment dat zij de lofzang aanheffen, doet de Here de vijand de nederlaag lijden. Is er strijd in ons leven, persoonlijk of gemeenschappelijk, zien we op tegen een zorg zo hoog als een berg, een vijand of een probleem dat boven ons vermogen ligt? Hoe krachtig is het als Gods volk samen en met alle macht de Heer gaat loven. Er was niet eens sprake van een smeekbede, maar alleen de lofzang die zij aanhieven deed het probleem verdwijnen 'als vanzelf'. De Here werd grootgemaakt in het midden van zijn volk en om Zijn Naams wil gaf Hij hun de overwinning.

*Ik wil de Heer te allen tijde prijzen,
bestendig zij zijn lof in mijn mond,
Maak met mij de Heer groot,
en laat ons tezamen zijn Naam verheffen*



Vreugdekleed in plaats van rouwgewaad

Er kunnen van die dagen of perioden zijn dat het ‘zingen ons vergaat’. Financiële zorgen of tegenslag, ziekte in de familie, zorgen op het werk of onder collega’s kunnen ervoor zorgen dat ons lied verstomt, dat we stil zitten voor de Heer en niet weten wat we nog moeten zeggen, behalve ons hart uitstorten voor Hem. Maar juist dan, als de geestelijke strijd zwaar wordt, en de tegenstander ons het zicht op de Heer wil ontnemen, mogen we toch net als op andere dagen volharden in onze gewoonte om Hem te prijzen. Juist in deze momenten immers worden we teruggeworpen op de Heer en ervaren we zijn nabijheid misschien het meest. Zo kon Habakuk, toen het land door een periode van droogte heen ging en sprinkhanen het land afvraten, toch zingen: ‘al zou de vijgenboom niet bloeien en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, al zou de vrucht van de olijfboom teleurstellen, al zouden de akkers geen spijs opleveren, de schapen uit de kooi verdreven zijn en geen runderen in de stallingen staan: toch zal ik juichen in de Here, jubelen in de God van mijn heil’ (Hab.3:17-19).

Lofzang en geestelijke uitingen

Bij de aanstelling van de zangers in de tempeldienst (1Kron.25) kiest David de families van Asaf, Jeduthun en Heman, als volgt (cursivering van mij): ‘Voorts zonderden David en de legeroversten tot de dienst af de zonen van Asaf, Heman en Jeduthun, die profeteerden bij het spel van citers, harpen en cimbalen.... Onder leiding van Jeduthun, die bij het spel van de citer profeteerde onder het loven en prijzen van de Here.... Heman, de ziener van de koning, die de woorden van God vertolkte om de hoorn te verhogen (NBV: om ze kracht bij te zetten)’. De zangers oefenden hun dienst uit in de tempel, die echter niet alleen bestond uit het zingen van psalmliederen. Bij dit zingen werden hun geestelijke gaven aangewakkerd: zij profeteerden en zij traden op als ziener: God gaf hun bijzonder inzicht, wellicht in zaken die het koninkrijk en de tempeldienst betroffen. Zij hadden visie op de zaken die het volk van God betroffen en gaven de profetische woorden van God door. We kennen ditzelfde fenomeen uit de geschiedenis van Saul (1Sam.10:5,6) en Elisa: ‘Nu dan, haal mij een citerspeler. En het geschiedde, toen de citerspeler speelde, dat de hand des Heren op hem kwam, en hij zei: zo zegt de Here...’ (2Kon.3:15). In het geval van Saul was duidelijk sprake van een staat van geestvervoering of extase, maar blijkens de andere voorbeelden is dat geen regel. In de gemeente vinden geestelijke uitingen volgens

1Kor.14 plaats zowel met het verstand als met de geest. De essentie van de genoemde voorbeelden van de zangers is dat in een plaats van lofzang en aanbidding een klimaat kan ontstaan waarin geestelijke gaven worden aangewakkerd tot zegen en opbouw van het volk.

*Mijn hart is gerust, O God, mijn hart is gerust
Ik wil zingen, ja psalmzingen met heel mijn hart
Waak op mijn ziel, waak op hart en citer,
ik wil het morgenrood wekken
Ik zal u loven o Heer onder de volken, ik zal uw
Naam psalmzingen onder de natiën
Want hemelhoog is uw goedertierenheid,
tot aan de wolken rijkt uw trouw
Verhef U boven de hemelen o God, uw heerlijkheid
zij over de ganse aarde*

Vervulling met Gods Geest

‘Wordt vervuld met de Geest en spreekt tot elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, terwijl u in uw hart zingt en jubelt tot de Heer’, Ef.5:18-19. De opdracht ‘wordt vervuld’ klinkt taalkundig als een gebiedende wijs, gericht aan het onderwerp in de zin. Maar: hoe kan een vat er zelf voor zorgen dat het gevuld wordt? Het moet gevuld worden door degene die het vult. Toch is dit geen loze opdracht van God aan ons. Het geeft in de eerste plaats aan wat Gods verlangen is: Hij wil dat iedere gelovige een Geest-vervulde gelovige is. Een christen op weg naar geestelijke volwassenheid wordt geleid door de Geest, wandelt door de Geest, draagt de vrucht van de Geest in zijn leven. Dit betekent in de eerste plaats dat hij zijn aandacht afwendt van deze wereld en van de werken van het vlees om voor Christus te leven. Vul je niet, zo zegt Paulus, met wijn. Biedt geen plaats aan de tegenstander, zet in je leven de deur zelfs niet op een kier voor de zonde, maar vraag God elke dag om je te vullen met zijn Geest.

En dan voegt Paulus eraan toe: ‘wordt vervuld met de Geest – tot elkaar sprekend in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en zingend en jubelend in je hart tot de Heer’.

De zin in vs. 19 ‘tot elkaar sprekend...’ is een taalkundige uitwerking van vs. 18 ‘wordt vervuld’, m.a.w. dóór het spreken in lofzangen, dóór te jubelen en te zingen in je hart (of hardop) tot de Heer, wordt je vervuld met de Geest. Alleen zo krijgen deze woorden betekenis.

Wat een eenvoudige en tegelijk krachtige woorden. En wat

een krachtige rol speelt lofzang of worship in het leven van de gelovige en van de gemeente. Als je jouw leven vult met lofzang, zet je daarmee de deur van je leven open voor een zalving van God en de werking van zijn Geest.

*Zingt de Heer een nieuw lied,
want Hij heeft wonderen gedaan
Zijn rechterhand en zijn heilige arm gaf Hem zege
Juicht de Heer, gij ganse aarde,
breek uit in gejubel en psalmzingt!
Psalmzingt de Here met de citer en met luide zang
Met trompetten en met bazuïngeschal,
juich voor de Koning, de Heer*

De werking van Gods kracht

Daar zaten ze, in de gevangenis. Het avontuur in Filippi begon zo mooi: een visioen, een oversteek naar Macedonië, een bekering, een geestuitdrijving. Maar toen werden Paulus en Silas gearresteerd, geseseld en gevangengezet. Hun rug was kapot, ze konden er niet op liggen of tegenaan leunen. Maar 'omstreeks middernacht baden Paulus en Silas en zongen Gods lof; en de gevangenen luisterden naar hen. En plotseling ontstond er een grote aardbeving, zodat de fundamenten van de kerker schudden; en onmiddellijk gingen alle deuren open en de boeien van de gevangenen gingen los' (Hand.16:25,26). Dit is niet de eerste wonderlijke bevrijding uit een gevangenis. Enkele jaren eerder werd Petrus op soortgelijke wijze uit de gevangenis bevrijd door een engel, terwijl de gemeente voor hem bad. En hoewel ze in Hand.16 niet expliciet genoemd worden, ligt het voor de hand dat ook in dit geval de aardbeving en het openen van de boeien en deuren door bemiddeling van een engel tot stand kwamen (zie Hebr. 1:14). Sleutelrol speelt in deze geschiedenis natuurlijk het gebed en de lofzang van Paulus en Silas. Ze konden van tevoren niet vermoeden wat de uitwerking daarvan zou zijn. In antwoord op hun gebed en lofzang was daar een enorme manifestatie van Gods kracht, die ertoe leidde dat zijn dienstknechten werden bevrijd en dat een gevangenenbewaarder en zijn gezin tot discipelen van de Heer Jezus worden gemaakt. De kennis die wij nu hebben van deze geschiedenis mag voor ons een stimulans zijn om ons met energie te wijden aan lofzang. Deze lofzang wordt door de hemel beantwoord doordat de machten ten gunste van ons in beweging worden gezet en God zijn kracht manifesteert op een manier die wij niet kunnen vermoeden. Hóe Hij dat doet mogen we aan Hem

overlaten, maar wij mogen bidden in geloof, met volharding, en met de verwachting antwoord te ontvangen.

*Juicht de Here, gij ganse aarde,
dient de Here met vreugde
Komt voor zijn aangezicht met gejubel
Ga met een loflied zijn poorten binnen,
zijn voorhoven met lofgezang
Looft Hem, prijst zijn Naam, want de Heer is goed
Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid en zijn
trouw tot in verre geslachten*

Let us adore Him!

Je vraagt je weleens af: wat zouden ze allemaal gezongen hebben? Veel psalmen uit het Oude Testament zijn voor ons bewaard en zijn ongetwijfeld ook door de eerste christenen gebruikt. Daarnaast hebben zij natuurlijk hun eigen liederen en liturgie ontwikkeld. Ik stel me voor dat daarbij hoorden op melodie gezette Bijbelteksten en hymnen. De geschiedenis heeft daar een rijk arsenaal van liederen aan toegevoegd. Gebed en lofzang geven vorm aan ons geestelijk leven, dragen bij aan onze geestelijke groei in Christus en helpen ons te wandelen in de vrijheid die wij in Christus hebben en in de kracht van zijn Geest. Ervaren we het dagelijkse leven nog als een strijd tegen de zonde, een voortdurende herinnering aan onze tekortkomingen? Ik geloof niet dat zó het normale christelijke leven is dat God voor ons bestemd heeft. Zijn woord zegt niet 'zij gaan van teleurstelling tot teleurstelling' maar 'zij gaan van kracht tot kracht' (Ps.84:8).

*You hold it all at once, the earth and all within
You look with eyes of love, to the sons of man
That I am known by You, compels my heart to sing:
I live to know You more, I live to know You more
For me to live is Christ, to know You is my life!*
Hillsong: know you more

Laat aanbidding met blijdschap en toewijding een vaste plaats vinden in je gebedsleven en maak dankbaar gebruik van muzikale lofzang om je daarbij te helpen. Lofzang met gebruik van eigentijdse muziek kwam in de jaren '60 en '70 op met o.a. de Continental Singers en 2nd Chapter of Acts en in hun spoor bijvoorbeeld het Oslo Gospel Choir. In onze tijd heeft er een enorme expansie plaatsgevonden in dit genre – met name uit de Angelsaksische wereld – met



namen als Michael W. Smith, Hillsong, Graham Kendrick, Stuart Townsend, Tim Hughes, Chris Tomlin, Matt Redman, Casting Crowns, en Bethel Music, om er maar een paar te noemen. We kunnen ervoor kiezen om *in de eerste plaats* ‘van alles’ aan te merken op deze muziek en de teksten; maar we kunnen er ook voor kiezen om het *in de eerste plaats* te zien als een welkome aanvulling en verrijking op onze keus, omdat deze eigentijdse muziek evengoed schitterende liederen heeft voortgebracht.

O Naam aller namen, aan U alle eer.
Niets kan mij ooit scheiden van Jezus mijn Heer:
Geen dood en geen leven, geen moeite of pijn.
Ik zal eeuwig zingen, dicht bij U zijn.
‘Ik ben die Ik ben’ is uw eeuwige naam.
Onnoembaar aanwezig deelt U mijn bestaan.
Hoe adembenemend, ontroerend dichtbij:
Uw naam is ‘Ik ben’, en ‘Ik zal er zijn’.
Sela: Ik ben die Ik ben

Ik doe niets af aan prachtige liederen die onze eigen traditie heeft voortgebracht. Maar in onze erediensten ligt vaak een eenzijdig accent op het lijden voor de zonde en de dood. Onze liturgie biedt minder ruimte voor expressie van aanbidding of ‘worship’ zoals in dit artikel bedoel, die een ander tekstueel en muzikaal idioom heeft, en die als uitgangspunt heeft het overwinnend leven in Christus en de beleving die daar bij hoort. De drinkbeker die wij drinken is evenzeer óók een drinkbeker van lofzegging (1Kor.10:16), van blijdschap en van bevrijding (Psalm.116:13). De Heer Jezus heeft zelf gezegd dat Hij de beker opnieuw weer zal drinken als Hij komt in zijn koninkrijk (Luk. 22:18), als Hij een feestmaal zal aanrichten op zijn heilige berg en alle volken zullen toestromen. Wat een moment zal dat zijn! Mag onze viering daar óók een voorproef van zijn?

Lofzang is een krachtig wapen waardoor wij een zalving van God mogen ervaren in ons persoonlijke en gemeenschappelijke leven. Het opent de deur voor de vrije werking van Gods Geest, is een machtig wapen in onze geestelijke strijd en draagt wezenlijk bij aan onze groei naar een Geest-gevuld leven waarin Christus wordt grootgemaakt. ■



